

Романцова Світлана Василівна,
старший викладач кафедри кримінально-
правових дисциплін юридичного
факультету Львівського державного
університету внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук

ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА СУЧАСНОГО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Професія «поліцейський» є однією з найскладніших професій сучасного суспільства, тому що вимагає від її суб'єкта здатності з високою ефективністю вирішувати професійні завдання, що пов'язані з ризиком для життя, за браком часу максимально реагувати на ту чи іншу ситуацію з високим рівнем відповідальності за свої дії.

Традиційні підходи до підготовки сучасних поліцейських неповністю забезпечують необхідну якість і професійну компетентність кваліфікованих кадрів поліції, адже не зовсім відповідають зростаючим вимогам сучасного суспільства до діяльності поліції та традиційною системою підготовки поліцейських [1].

Досвід діяльності поліції в зарубіжних країнах свідчить, про те, що професійна психологічна підготовка поліцейських є комплексом організаційних і психологічних заходів, спрямованих на формування і розвиток у поліцейських професійно важливих якостей [2, с. 179].

Мета психологічної підготовки – формування у поліцейських готовності діяти чітко, професійно, грамотно, з високою працездатністю в будь-яких складних умовах службової діяльності та у межах закону. Професійна діяльність поліцейських висуває особливі вимоги до особистісних якостей, передусім до професійно вагомих, які вимагають розвитку емоційно-вольової стійкості у поліцейських, формування в них психологічної надійності під час впливу стресових факторів [3, с. 122].

Психологічна підготовленість поліцейського – сукупність сформованих і розвинених психологічних характеристик поліцейського, що відповідає специфічним і важливим психологічним особливостям та складається з чотирьох груп компонентів:

1. Професійно-психологічної орієнтованості і чутливості співробітника (прагнення, інтерес і вміння розуміти психологічні аспекти ситуацій і людей, з якими він має справу, вміння розібратися в них);

2. Підготовленості співробітника з психологічних аспектів ефективності професійних дій і тактики, що виявляється в розумінні психологічних умов ефективності професійних дій і умінні забезпечувати їх створення; вмілому використанні психологічних засобів реалізації професійних дій мовних і немовних, в умілому застосуванні всього комплексу психологічних прийомів, що забезпечують більш високу ефективність вирішення завдань;

3. Розвинутою професійної спостережливості і пам'яті співробітника (включає вміння застосовувати психологічно обґрунтовані прийоми і правила для підвищення ефективності професійного спостереження, розвинутою професійної уважності, натренованості органів почуттів і сприймань, натренованості в швидкому, повному і точному запам'ятовуванні, хорошому збереженні в пам'яті і правильному відтворенні значущою для вирішуваних задач інформації);

4. Психологічної стійкості (виражається в здатності співробітника діяти спокійно і впевнено в психологічно складних, емоційно напружених, небезпечних і відповідальних ситуаціях) [4].

Водночас сучасна психологічна підготовка поліцейських має бути спрямована на формування стійкості до: негативних чинників службової діяльності, а саме: напруженості, відповідальності, ризику, небезпеки, дефіциту часу, невизначеності, несподіванок тощо; чинників, що травмують психіку, а отже, значно впливають на неї: виду крові, трупів, тілесних ушкоджень та ін.; ситуацій протистояння: уміння вести психологічну боротьбу з особами, що протидіють попередженню, розкриттю та розслідуванню злочинів; протистояти психологічному тиску, маніпулюванню з боку як законослухняних громадян, так і правопорушників; не піддаватися на провокації і под.; конфліктних ситуацій у службовій діяльності: уміння проаналізувати внутрішні причини конфлікту, розібратися в закономірностях їхнього виникнення, протікання і знайти способи вирішення конфліктних ситуацій; уміння володіти собою в психологічно напружених, конфліктних, провокаційних ситуаціях [5, с. 64–65].

Отже, для формування психологічної готовності поліцейських повинні використовуватися:

- психодіагностика (спостереження, бесіда, тестування);
- тренінги з розвитку професійної пам'яті, уваги й спостережливості;
- психофізичні тренінги з подолання перешкод (перешкоди, лабіринти тощо);
- ідеомоторні тренування;
- тренінги з використанням елементів несподіванки, дефіциту часу, шумових і вогневих ефектів (морально-психологічна смуга);
- тренінги із засвоєння ситуацій, пов'язаних зі сприйняттям страждань, крові, поранень, травм, убитих;
- навчання основ аутогенного тренування;
- тренінги самонавіювання, самопереконання, настрою;
- СОПТ (ситуативно-образне психорегуляційне тренування, уявне перерахування співробітником індивідуально-ціннісних якостей і ситуацій, у яких йому щось вдалося) тощо.

Таким чином, можна зробити висновки, що психологічна підготовка – це не тренд 21 століття, а обов'язкова комплексна складова професійної майстерності сучасного поліцейського, яка дає змогу ефективно протидіяти злочинності та бути готовим до повсякденних перенавантажень.

Список використаних джерел

1. Сокурєнко В. В. Реформа правоохоронної системи як уособлення практичної реалізації вектора безпеки Стратегії сталого розвитку «Україна — 2020». URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/conf/2016-5/doc/4/06.pdf>.
2. Барко В. В., Барко В. І., Остапович В. П. Професійна психологічна підготовка поліцейських Національної поліції України. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2018. Випуск 2. Том І.С. 176–181.
3. Топоркова І. В. Психологічна готовність поліцейських у роботі зі злочинцями. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : збірник наукових праць. Харків : ХНУВС, 2018. С. 120–123.
4. Александров Д. О Психологічна підготовка працівників правоохоронних органів до дій в екстремальних умовах // Юридична психологія. URL: http://pidruchniki.com/16330826/psihologiya/psihologichna_pidgotovka_pratsivnikov_pravoohoronnih_organiv_diy_ekstremalnih_umovah.
5. Євдокімова О. О. Специфіка формування психологічної стійкості у поліцейських у процесі професійної підготовки. Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : збірник наукових праць. Харків : ХНУВС, 2018. С. 63–66.

Сапна Микола Миколайович,

професор кафедри соціології і психології
Харківського національного університету
внутрішніх справ, доктор соціологічних
наук, професор

ПАБЛІК РІЛЕЙШНЗ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ ПІДРОЗДІЛУ ПОЛІЦІЇ

У роботі [1] розглянуто цілі і напрямки діяльності служби паблік рілейшнз (PR) у закладі вищої освіти МВС України. Було показано, що запровадження паблік рілейшнз у ЗВО системи МВС є потужним ресурсом дієвого менеджменту, спрямованого на підвищення ефективності роботи підрозділу. Зазначимо, що ця та інші роботи, присвячені PR у діяльності Національної поліції та закладів вищої освіти МВС України стосуються головним чином взаємодії із зовнішньою громадськістю, тобто тієї, що знаходиться поза межами організації.

Ефективний менеджмент припускає створення працюючій людині таких соціальних, побутових, психологічних і інших умов в організації, у яких він почуває себе комфортно. Матеріальне стимулювання і визначення важливості ролі кожного співробітника в загальних справах, розширення його участі в управлінні та ролі в розвитку організації, прояв відповідальності перед організацією в здійсненні її задач – веде до росту ефективності діяльності організації. Для PR, який є ефективним знаряддям менеджменту організації, головним завданням в цей галузі є